

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

LAILA MEDINA

prednesené 3. apríla 2025¹

Vec C-21/24

CP

proti

Nissan Iberia SA

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Zaragoza (Obchodný súd č. 1 Zaragoza, Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Zásada efektivity – Náhrada škody spôsobenej postupom zakázaným podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ – Smernica 2014/104/EÚ – Presadzovanie súkromnoprávnymi prostriedkami – Oneskorené prebratie smernice – Časová pôsobnosť – Článok 10 – Premlčacia lehota – Podrobné pravidlá *dies a quo* – Znalosť informácií potrebných na podanie žaloby o náhradu škody – Rozsudok vo veci C-605/21, Heureka Group (Online porovnávače cien) – Uverejnenie rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže na jeho webovej stránke – Závazný účinok rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré ešte nie je konečné – Pozastavenie alebo prerušenie premlčacej lehoty do dátumu nadobudnutia platnosti rozhodnutia“

1. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 101 ZFEÚ vzhľadom na zásadu efektivity. Bol vypracovaný v rámci konania medzi CP, fyzickou osobou, a spoločnosťou Nissan Iberia SA (ďalej len „Nissan“) v súvislosti so žalobou, ktorou sa CP domáhal náhrady škody údajne spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ a článku 1 Ley 15/2007, de Defensa de la Competencia (zákon č. 15/2007 o ochrane hospodárskej súťaže) z 3. júla 2007, ktoré zistila Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (Národná komisia pre trh a hospodársku súťaž, Španielsko, ďalej len „CNMC“) a ktorého sa dopustili viaceré podniky vrátane spoločnosti Nissan.

2. Prejednávaná vec nadväzuje na judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa premlčacích lehôt uplatniteľných na žaloby o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže EÚ, a najmä určenia *dies a quo*² týchto lehôt.³ Prejednávaná vec sa však od uvedenej judikatúry líši tým, že žaloba o náhradu škody bola podaná na základe rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Latinský výraz označujúci deň, od ktorého sa začínajú počítať procesné lehoty.

³ Rozsudky z 22. júna 2022, Volvo a DAF Trucks (C-267/20, ďalej len „rozsudok Volvo“, EU:C:2022:494), a z 18. apríla 2024, Heureka Group (Online porovnávače cien) (C-605/21, ďalej len „rozsudok Heureka“, EU:C:2024:324); uznesenie zo 6. marca 2023, Deutsche Bank (Kartel – úrokové deriváty denominované v eurách) (C-198/22 a C-199/22, EU:C:2023:166).

ochranu hospodárskej súťaže uverejneného na jeho webovej stránke, a nie na základe rozhodnutia Európskej komisie, ktorého zhrnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

3. V článku 9 smernice 2014/104/EÚ⁴, nazvanom „Účinok vnútroštátnych rozhodnutí“, sa stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa porušenie práva hospodárskej súťaže konštatované v konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže alebo preskúmacieho súdu považovalo za nevyvrátiteľne preukázané na účely žalôb o náhradu škody podaných na ich vnútroštátne súdy podľa článku 101 alebo 102 ZFEÚ alebo podľa vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže.

2. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade konečného rozhodnutia uvedeného v odseku 1 v inom členskom štáte mohlo byť toto konečné rozhodnutie predložené pred vnútroštátnymi súdmi v súlade s vnútroštátnym právom aspoň ako dôkaz *prima facie* skutočnosti, že došlo k porušeniu práva hospodárskej súťaže, a aby sa podľa potreby mohlo posudzovať spolu s akýmkoľvek ďalším dôkazom predloženým účastníkmi.

3. Týmto článkom nie sú dotknuté práva a povinnosti [vnútroštátnych súdov – *neoficiálny preklad*] podľa článku 267 ZFEÚ.“

4. Podľa článku 10 tejto smernice s názvom „Premlčacie lehoty“:

„1. Členské štáty v súlade s týmto článkom stanovujú pravidlá uplatniteľné na premlčacie lehoty na podanie žalôb o náhradu škody. Týmto pravidlami sa určí, kedy predmetné lehoty začínajú plynúť, ich trvanie, ako aj okolnosti, za akých sa prerušujú alebo spočívajú.

2. Premlčacie lehoty nesmú začať plynúť skôr, než sa porušenie práva hospodárskej súťaže skončí a než sa žalobca dozvie alebo než možno odôvodnene predpokladať, že sa dozvedel o:

- a) správaní a o tom, že toto správanie predstavuje porušenie práva hospodárskej súťaže;
- b) skutočnosti, že v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže utrpel škodu, a
- c) totožnosti porušiteľa.

3. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota na podanie žaloby o náhradu škody bola najmenej päť rokov.

4. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota spočívala alebo v závislosti od vnútroštátneho práva bola prerušená, ak [vnútroštátny] orgán hospodárskej súťaže vykoná úkony na účely

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1).

vyšetrovania alebo jeho konania v súvislosti s porušením práva hospodárskej súťaže, ktorého sa týka žaloba o náhradu škody. Spočívanie premlčacej lehoty sa skončí najskôr jeden rok po tom, ako sa rozhodnutie o porušení stalo konečným alebo ako sa konanie skončilo iným spôsobom.“

II. Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

5. Dňa 23. júla 2015 prijala CNMC rozhodnutie vo veci S/0482/13 Fabricantes de Automóviles (Výrobcovia automobilov), v ktorom konštatovala, že konanie spočívajúce vo výmene obchodne citlivých informácií medzi viacerými podnikmi vrátane spoločnosti Nissan, ktoré sa skončilo v roku 2013, bolo v rozpore s článkom 101 ZFEÚ a článkom 1 zákona 15/2007.

6. Dňa 28. júla 2015 vydala CNMC v tejto súvislosti tlačovú správu.

7. Dňa 15. septembra 2015 bolo rozhodnutie CNMC uverejnené na jej oficiálnej webovej stránke.

8. Toto rozhodnutie bolo predmetom viacerých žalôb o neplatnosť, ktoré podali páchatelia údajného porušenia, vrátane spoločnosti Nissan, ale Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) ho v roku 2021 potvrdil.

9. V marci 2023 podal CP v nadväznosti na toto rozhodnutie žalobu o náhradu škody (následná žaloba o náhradu škody), ktorou sa domáhal toho, aby bola spoločnosti Nissan uložená povinnosť náhrady škody, ktorá mu údajne vznikla v dôsledku kúpy vozidla, ktorého cena bola ovplyvnená protisúťažným konaním, ktoré zistila CNMC.

10. Nissan vo svojom vyjadrení k žalobe v podstate tvrdí, že uvedená žaloba je premlčaná. Táto spoločnosť tvrdí, že podľa pravidiel týkajúcich sa premlčania stanovených v Código Civil (Občiansky zákonník), ktoré sú uplatniteľné v prejednávanej veci, začína jednoročná premlčacia lehota plynúť od okamihu, keď sa poškodená osoba dozvie o dotknutom protiprávnom konaní. V prejednávanej veci tak so zreteľom na skutočnosť, že: i) CNMC 15. septembra 2015 uverejnila na svojej webovej stránke úplné znenie rozhodnutia; ii) CNMC takisto uverejnila v tejto súvislosti tlačovú správu, a iii) o veci, ktorá bola predmetom daného rozhodnutia, sa v médiách na vnútroštátnej úrovni rozsiahlo informovalo, CP nemôže tvrdiť, že nevedel o informáciách potrebných na podanie žaloby o náhradu škody. Nissan preto tvrdí, že keďže na začatie plynutia premlčacej lehoty nie je potrebné, aby sa toto rozhodnutie stalo konečným, možno prijať záver, že táto lehota začala plynúť 15. septembra 2015.

11. Vnútroštátny súd uvádza, že v minulosti konštatoval, že žaloby, ako je žaloba vo veci samej, sú premlčané a že lehota na podanie prejednávanej žaloby tak začala plynúť odo dňa uverejnenia rozhodnutia CNMC, teda od 15. septembra 2015, bez čakania na to, kým sa rozhodnutie stane konečným.

12. Vnútroštátny súd v podstate tvrdí, že začiatok plynutia premlčacej lehoty pre žalobu o náhradu škody nemôže začať plynúť, kým sa poškodená osoba nedozvie alebo nemôže dozvedieť o: a) existencii porušenia; b) existencii škody; c) príčinnej súvislosti medzi týmto porušením a touto škodou; d) totožnosti osoby, ktorá sa tohto porušenia dopustila.

13. Naproti tomu Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza, Španielsko) zaujal podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania pri rozhodovaní o skoršom rozsudku vnútroštátneho súdu k stanoveniu *dies a quo* iný prístup. Podľa rozsudku tohto vyššieho súdu sa

dies a quo, od ktorého začína plynúť premlčacia lehota žaloby o náhradu škody, musí počítat' od okamihu, kedy sa rozhodnutie CNMC stane konečným na základe rozsudku Tribunal Supremo (Najvyšší súd) z júna 2021.

14. Za týchto okolností Juzgado de lo Mercantil n.º1 de Zaragoza (Obchodný súd č. 1 Zaragoza, Španielsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Existuje v práve Únie právny základ týkajúci sa rozlišovania medzi možnosťou a povinnosťou podať žalobu o náhradu škody spôsobenej porušením hospodárskej súťaže, alebo naopak, keď sa poškodená osoba dozvie alebo možno odôvodnene predpokladať, že sa dozvedela, tak o skutočnosti, že jej bola spôsobená škoda v dôsledku tohto porušenia, ako aj o totožnosti osoby, ktorá sa dopustila porušenia, musí podať takúto žalobu, pričom začína plynúť premlčacia lehota?
2. Je na podanie žaloby o náhradu škody na súde potrebné, aby bola sankcia potvrdená s konečnou platnosťou, alebo naopak, ak rozhodnutie [vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže], ktoré bolo uverejnené v celom rozsahu, obsahuje totožnosť osôb, ktoré sa dopustili predmetného porušenia, jeho presnú dĺžku a výrobky, ktorých sa toto porušenie týka, treba vychádzať z toho, že možno podať žalobu o náhradu škody na súde a začína plynúť premlčacia lehota?
3. Má sa na účely začiatku plynutia premlčacej lehoty považovať uverejnenie celého znenia sankcie na oficiálnej a verejnej webovej stránke [vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže] za rovnocenné s uverejnením zhrnutia rozhodnutia [Komisie] v [úradnom vestníku]... vzhľadom na to, že uverejnenie rozhodnutí [vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže] sa uskutočňuje len na oficiálnej webovej stránke?“

III. Konanie na Súdnom dvore

15. Písomné pripomienky predložili Nissan, španielska vláda a Komisia. Dňa 16. januára 2025 sa konalo pojednávanie, na ktorom boli zastúpení uvedení účastníci konania, ako aj CP.

IV. Posúdenie

A. Predbežné pozorovania

16. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je jasné, či sa na spor vo veci samej z hľadiska *ratione temporis* uplatňujú smernica 2014/104 a Real Decreto-ley 9/2017 (ďalej len „kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017“) z 26. mája 2017, ktorým sa uvedená smernica preberá do španielskeho práva. Kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017 nadobudol účinnosť 27. mája 2017.⁵

17. S cieľom určiť časovú pôsobnosť uvedeného článku 10 smernice 2014/104, v ktorej sa stanovujú pravidlá týkajúce sa premlčacích lehôt vo veciach presadzovania súkromnoprávnymi prostriedkami, treba „overiť, či situácia, o ktorú ide vo veci samej, nastala pred uplynutím lehoty na prebratie tejto smernice, alebo či naďalej vyvolávala účinky aj po uplynutí tejto lehoty“⁶.

⁵ Teda päť mesiacov po uplynutí lehoty na prebratie uvedenej smernice.

⁶ Pozri rozsudok Heureka (bod 49). Pozri tiež bod 50 uvedeného rozsudku.

18. Hoci vnútroštátny súd poskytuje len veľmi málo informácií o vnútroštátnom právnom rámci uplatniteľnom na prejudiciálne otázky, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania možno vyvodiť, že pred prebratím smernice 2014/104 do španielskeho práva sa premlčacia lehota na podanie žaloby o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže riadila všeobecným režimom uplatniteľným na mimozmluvnú občianskoprávnu zodpovednosť, a teda predstavovala jeden rok.

19. V prejednávanej veci bola síce žaloba o náhradu škody vo veci samej podaná v marci 2023, teda po uplynutí lehoty na prebratie smernice 2014/104 do vnútroštátneho práva, ako aj po dátume, keď bola nakoniec prebratá. Vnútroštátny súd sa zároveň domnieva, že premlčacia lehota v spore vo veci samej mala začať plynúť dňom uverejnenia rozhodnutia CNMC na jej webovej stránke, teda 15. septembra 2015. Inými slovami, uvedený dátum predchádza časovej pôsobnosti danej smernice.

20. Okrem toho v prípade spoločnosti Nissan sa porušenie skončilo v auguste 2013, teda pred uplynutím lehoty na prebratie stanovenej v článku 21 smernice 2014/104 (stanovenej na 27. decembra 2016) a pred nadobudnutím účinnosti kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017.

21. V dôsledku toho sa na základe prechodného režimu uvedenej smernice (článok 22 ods. 1) a kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017 (článok 3 a prvé prechodné ustanovenie), v ktorých sa stanovuje zákaz retroaktivity ich hmotnoprávnych ustanovení, vo všeobecnosti nezdá, že by predmetná smernica a súvisiace ustanovenia kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017 boli časovo uplatniteľné na spor vo veci samej, a je preto vhodné priamo sa odvolávať na ZFEÚ.

22. Ďalej poznamenávam, že vnútroštátny súd v prejudiciálnych otázkach neuvádza žiadne konkrétne ustanovenia práva Únie, ktorých výklad požaduje. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však vyplýva, že vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o objasnenie výkladu článku 101 ZFEÚ vo vzťahu k premlčacím lehotám, pokiaľ ide o následné žaloby o náhradu škody vo veci, v ktorej sa porušenie práva hospodárskej súťaže Únie konštatovalo v rozhodnutí vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže.

B. Prípustnosť prvej prejudiciálnej otázky

23. Svojou prvou otázkou chce vnútroštátny súd v zásade zistiť, či v práve Únie existuje právny základ pre rozlišovanie medzi možnosťou (právom) a povinnosťou podať žalobu o náhradu škody v súvislosti s porušením práva hospodárskej súťaže.

24. Podľa môjho názoru je táto otázka hypotetická, keďže podľa judikatúry to nie je „nevyhnutné“ na to, aby [to] umožnilo vnútroštátnemu súdu „vydať rozsudok“ vo veci, ktorá mu bola predložená⁷.

⁷ Článok 267 ZFEÚ Súdnemu dvoru neumožňuje podávať poradné stanoviská k všeobecným alebo hypotetickým otázkam. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. marca 2022, Prokurátor Generalny (Disciplinárny senát Najvyššieho súdu – Vymenovanie) (C-508/19, EU:C:2022:201, body 60 a 61).

25. Žalobca v spore vo veci samej totiž podal žalobu o náhradu škody, a teda už uplatnil svoje právo na náhradu škody v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže EÚ. Okrem toho, ako zdôrazňuje španielska vláda, pochybnosti vnútroštátneho súdu, ktoré sú základom tejto otázky, zrejme vyplývajú výlučne z argumentácie v časti vnútroštátnej judikatúry, ktorá nemá dostatočnú súvislosť s právom Únie, ale patrí len do pôsobnosti španielskeho práva.⁸

26. Okrem toho existujú určité pochybnosti o prípustnosti prvej položenej otázky aj z hľadiska dodržania podmienok stanovených v článku 94 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, keďže návrh na začatie prejudiciálnej otázky neobsahuje presné uvedenie dôvodov, ktoré viedli vnútroštátny súd k predloženiu tejto otázky. Je totiž „nevyhnutné, aby návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahoval uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosti, ktorú vnútroštátny súd vidí medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou v spore vo veci samej“⁹.

27. Uvedené pochybnosti sa napokon odrážajú aj v pripomienkach zúčastnených strán. Nissan ani španielska vláda či Komisia nepredložili k prvej otázke zásadné pripomienky. Títo zúčastnení namiesto toho navrhujú preformulovať tri predložené prejudiciálne otázky a riešiť ich spoločne.

28. Prvá otázka by sa preto mala vyhlásiť za neprípustnú.

29. V každom prípade možno zdôrazniť, že článkom 101 ZFEÚ sa priznáva poškodenej osobe *právo* – a nie *povinnosť* – dovoliť sa neplatnosti dohody alebo postupu zakázaného podľa tohto článku s cieľom požadovať náhradu škody. Ak sa však takáto strana rozhodne podať žalobu o náhradu škody, je povinná dodržiavať príslušné pravidlá, napríklad pravidlá týkajúce sa premlčacích lehôt. Aby takáto strana mohla splniť tieto povinnosti a využiť právo priznané v práve Únie, musia byť pravidlá upravujúce premlčacie lehoty presné, jasné a predvídateľné.¹⁰ Týmito otázkami sa budem podrobne zaoberať v analýze druhej a tretej prejudiciálnej otázky.

C. O druhej a tretej prejudiciálnej otázke

30. Na úvod by som pripomenula, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, zakotveného v článku 267 ZFEÚ, prislúcha Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, o ktorej vnútroštátny súd rozhoduje“¹¹.

31. Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré je vhodné preskúmať spoločne a preformulovať ich, sa vnútroštátny súd v podstate pýta po prvé, či sa článok 101 ZFEÚ a zásada efektivity majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ako ju vykladajú príslušné vnútroštátne súdy, v ktorej sa stanovuje, že premlčacia lehota – uplatniteľná na žaloby o náhradu škody z dôvodu porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže Únie, ktoré sa konštatovalo

⁸ Samotný návrh na začatie prejudiciálneho konania je založený na judikatúre Audiencia Provincial de Zaragoza (Provinčný súd Zaragoza). Zdá sa, že táto argumentácia sa zakladá najmä na konceptuálnom rozlišovaní medzi spôsobilosťou podať žalobu a premlčacou lehotou danej žaloby v španielskom práve.

⁹ Pozri rozsudok z 28. novembra 2023, Commune d’Ans (C-148/22, EU:C:2023:924, body 46 a 47).

¹⁰ Súdny dvor v súvislosti s právom Únie vyhlásil, že na základe „zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery... musia byť účinky právnych predpisov [EÚ] jasné a predvídateľné pre osoby, ktoré im podliehajú“ (rozsudok z 12. novembra 1981, Meridionale Industria Salumi a. i., (212/80 až 217/80, EU:C:1981:270, bod 10).

¹¹ Rozsudok z 28. marca 2019, Cogeco Communications (C-637/17, ďalej len „rozsudok Cogeco“ EU:C:2019:263, bod 35 a citovaná judikatúra).

v rozhodnutí vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže (následná žaloba o náhradu škody) – začne plynúť najskôr v *deň, keď sa dané rozhodnutie: a) stalo konečným*, prípadne po jeho potvrdení príslušnými vnútroštátnymi súdmi¹²; a/alebo v deň, keď b) bolo uverejnené na webovej stránke daného vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ale *zatiaľ sa nestalo konečným*. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd po druhé v podstate pýta, či prístup Súdneho dvora v rozsudku Heureka (týkajúci sa následných žalôb založených na rozhodnutiach Komisie, ktorých zhrnutie je uverejnené v úradnom vestníku) možno preniesť na vec, ako je prejednávaná vec (týkajúca sa rozhodnutí vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré sa uverejňujú len na jeho webovej stránke).

1. Úvod

32. Súdny dvor sa jasne vyjadril, že „každý podnik, ktorý sa domnieva, že mu bola v dôsledku reštriktívnych postupov spôsobená škoda, sa môže na vnútroštátnych súdoch... dovoliť práva, ktoré mu boli zverené článkom [101 ods. 1 a článkom 102 ZFEÚ], ktoré majú priamy účinok na vzťahy medzi jednotlivcami“¹³.

33. V tejto súvislosti „by plná účinnosť článku 101 ZFEÚ, a najmä potrebný účinok zákazu uvedeného v jeho odseku 1, boli spochybnené, ak by sa akákoľvek osoba nemohla domáhať náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená porušením práva hospodárskej súťaže“¹⁴.

34. Navyše „právo akejkoľvek osoby domáhať sa náhrady takejto škody totiž posilňuje operatívnosť pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže a svojou povahou odrádza od často utajeného konania alebo postupov, ktoré môžu obmedziť alebo narušiť hospodársku súťaž, čím prispieva k zachovaniu účinnej hospodárskej súťaže v Únii“¹⁵.

35. Na zaistenie praktickej účinnosti pravidiel hospodárskej súťaže Únie je nevyhnutné, aby sa čo najlepšie rozvinul systém verejného, ako aj súkromného presadzovania.¹⁶ V tomto zmysle by sa v kontexte politiky Únie v oblasti hospodárskej súťaže malo na presadzovanie verejnými a súkromnoprávnymi prostriedkami „nazerať ako na prepojený systém, v ktorom mnohé faktory prispievajú k doplnkovým cieľom odrádzania a náhrady“¹⁷.

36. Súdny dvor v súvislosti s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) objasňuje, že „každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok stanovených v tomto článku právo na *účinný* prostriedok nápravy“¹⁸. Súdny dvor

¹² V zásade totiž platí, že ak proti rozhodnutiu vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v stanovenej lehote nikto nepodal opravný prostriedok, možno ho považovať za konečné.

¹³ Rozsudok z 18. marca 1997, Guérin automobiles/Komisla (C-282/95 P, EU:C:1997:159, bod 39). Pozri tiež rozsudky z 20. septembra 2001, Courage a Crehan (C-453/99, EU:C:2001:465, body 23 a 24), a z 13. júla 2006, Manfredi a i. (C-295/04 a C-298/04, EU:C:2006:461, body 58 a 59). Pozri analogicky rozsudok zo 16. marca 2023, Towercast (C-449/21, EU:C:2023:207, body 42 až 53).

¹⁴ Rozsudok z 28. januára 2025, ASG 2 (C-253/23, ďalej len „rozsudok ASG 2“, EU:C:2025:40, bod 61 a citovaná judikatúra).

¹⁵ Tamže (bod 63 a citovaná judikatúra).

¹⁶ Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci KONE a i. (C-557/12, EU:C:2014:45, body 59 a 60).

¹⁷ CARO DE SOUSA, P.: *The Private Enforcement of Competition Law*. Oxford: Oxford University Press, 2024, s. 23.

¹⁸ Rozsudok zo 6. októbra 2020, État luxembourgeois (Právo podať opravný prostriedok proti žiadosti o informácie v daňových veciach) (C-245/19 a C-246/19, EU:C:2020:795, bod 47) (kurzívou zvýraznila generálna advokátka). Táto myšlienka je v súčasnosti vyjadrená aj v odôvodnení 4 smernice 2014/104. V odôvodnení 36 tejto smernice sa navyše uvádza, že „vnútroštátne pravidlá upravujúce začiatok, trvanie, pozastavenie alebo prerušenie plynutia premlčacích lehôt by nemali neprimerane brániť podávaniu žalôb o náhradu škody“.

takisto poukázal, že „členské štáty sú... v každom prípade zodpovedné za zabezpečenie dodržania práva na účinnú súdnu ochranu týchto práv, ako je zakotvené v článku 47 [prvom odseku] Charty“¹⁹.

37. Konkrétnejšie, v prípade neexistencie právnej úpravy Únie v tejto oblasti tak pred nadobudnutím účinnosti smernice 2014/104 „prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého z členských štátov, aby upravil spôsoby výkonu práva domáhať sa náhrady škody, ktorá vznikla na základe kartelu alebo postupom zakázaným článkom 101 ZFEÚ, pričom však musia byť rešpektované zásady ekvivalencie a efektivity“²⁰.

38. Na účely zodpovedania druhej a tretej prejudiciálnej otázky však treba zohľadniť len zásadu efektivity. Je to totiž jediná zásada, na ktorú sa vnútroštátny súd odvoláva.

39. Súdny dvor v súvislosti s touto zásadou rozhodol po prvé, že „pravidlá uplatniteľné na žaloby určené na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie... nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie“²¹. Po druhé „vnútroštátne pravidlá uplatniteľné v oblasti práva hospodárskej súťaže nesmú zasahovať do účinného uplatňovania článkov 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ a musia byť prispôsobené osobitostiam vecí patriacich do tejto oblasti, ktoré si v zásade vyžadujú vykonanie komplexnej skutkovej a ekonomickej analýzy“²².

40. V tejto súvislosti treba zohľadniť skutočnosť, že podanie žaloby o náhradu škody si v zásade vyžaduje komplexnú skutkovú a ekonomickú analýzu skutočností, že spory týkajúce sa porušenia práva hospodárskej súťaže sa v zásade vyznačujú informačnou asymetriou v neprospech poškodenej osoby.²³

41. Pokiaľ ide o stanovenie *dies a quo* premlčacej lehoty v prípade žalôb o náhradu škody, Súdny dvor rozhodol, že musia byť splnené dve kumulatívne podmienky, a to i) skončenie porušovania práva hospodárskej súťaže (objektívny prvok) a ii) znalosť informácií potrebných na podanie žaloby o náhradu škody (subjektívny prvok).²⁴

42. Zdá sa, že *podmienka bodu i)* je v prejednávanej veci splnená, keďže z dokumentov, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že porušenie, o ktoré ide vo veci samej, sa skončilo v auguste 2013. Nezhody medzi účastníkmi konania sa týkajú *podmienky bodu ii)*, teda požiadaviek, ktoré je potrebné splniť, aby sa mohlo dospieť k záveru, že poškodená osoba pozná potrebné informácie, čo jej umožňuje podať žalobu o náhradu škody.

43. Práve v kontexte týchto úvodných poznámok budem skúmať druhú a tretiu prejudiciálnu otázku.

¹⁹ Rozsudok ASG 2 (bod 75) (kurzívou zvýraznila generálna advokátka).

²⁰ Rozsudok zo 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions a i. (C-724/17, EU:C:2019:204, bod 27 a citovaná judikatúra). Pozri tiež rozsudok Heureka (bod 51).

²¹ Rozsudok Cogeco (bod 43, ako aj citovaná judikatúra).

²² Rozsudok ASG 2 (bod 74 a nasl.)- Pozri tiež rozsudky Cogeco (bod 47) a Volvo (bod 53); pozri tiež uznesenie zo 6. marca 2023, Deutsche Bank (Kartel – úrokové deriváty denominované v eurách) (C-198/22 a C-199/22, EU:C:2023:166, bod 33).

²³ Rozsudok Cogeco (bod 46) a Volvo (bod 54); ako aj uznesenie zo 6. marca 2023, Deutsche Bank (Kartel – úrokové deriváty denominované v eurách) (C-198/22 a C-199/22, EU:C:2023:166, bod 34).

²⁴ Rozsudok Heureka (bod 55 a citovaná judikatúra).

2. Rozlišovanie medzi samostatnými a následnými žalobami

44. Ako už bolo uvedené, právo poškodenej osoby požadovať náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže jej priznáva priamo ZFEÚ a je úlohou vnútroštátnych súdov, aby zabezpečili účinné uplatňovanie pravidiel tejto zmluvy, a najmä jej článku 101. Nie všetky súkromnoprávne žaloby však majú rovnaké vlastnosti. Preto je vhodné začať objasnením dôležitého rozdielu, ktorý existuje medzi dvoma typmi súkromnoprávných žalôb, t. j. samostatnou žalobou a následnou žalobou.²⁵

45. V prípade samostatnej žaloby vnútroštátny súd rozhoduje o žalobe o náhradu škody v situácii, keď neexistuje konečné rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže²⁶ týkajúce sa rovnakých okolností²⁷ a keď dôkazné bremeno v plnej miere leží na poškodenej osobe. V takomto prípade otázka, ktorá je podstatou tohto prípadu, teda vzťah medzi *dies a quo* premlčacej lehoty a rozhodnutím príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, nie je relevantná, keďže poškodená osoba, ktorá žiada o náhradu škody, sa nechce odvolávať na zistenia tohto orgánu.

46. Ak sa poškodená osoba rozhodla podať samostatnú žalobu, nie je povinná čakať na výsledok prípadného verejného vyšetrovania, ani nemusí odkladať žalobu o náhradu škody, kým sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným a plne vykonateľným podľa platného vnútroštátneho práva. Samostatné žaloby sú v zásade pre poškodené strany nepraktické a, ako uviedol generálny advokát Bobek vo veci *Stichting Cartel Compensation*, vzhľadom na pomerne veľké dôkazné bremeno, ktorému bude pravdepodobne čeliť každý žalobca pri samostatných súkromnoprávných žalobách za porušenie práva hospodárskej súťaže, budú takéto žaloby v praxi pravdepodobne zriedkavé.²⁸

47. Naopak pri následných žalobách sa poškodené strany opierajú o existujúce rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, či už ide o vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže, alebo Komisiu, s cieľom požadovať náhradu škody, v prípade ktorej môžu preukázať, že ju utrpeli v dôsledku porušenia. Pri takomto scenári preto poškodené strany, ktoré žiadajú o náhradu škody, nemusia preukazovať porušenie hospodárskej súťaže a nezákonnosť dohody alebo konania. V takomto prípade „väčšinu dôkazov potrebných na preukázanie ich nároku [už] bude mať orgán na ochranu hospodárskej súťaže k dispozícii“²⁹.

48. V dôsledku toho sa otázka vzťahu medzi rozhodnutím príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže a *dies a quo* premlčacej lehoty stáva relevantnou len v kontexte následných žalôb. Tento vzťah je charakterizovaný väzbou, ktorá spája vedomosť poškodenej osoby o informáciách potrebných na podanie žaloby o náhradu škody so závermi, ktoré možno vyvodiť zo spoliehania sa tejto osoby na rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré obsahuje informácie na účely podania takejto žaloby.

²⁵ Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci *Repsol Comercial de Productos Petrolíferos* (C-25/21, EU:C:2022:659, body 32 až 35).

²⁶ Teda Komisie alebo vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže.

²⁷ Pozri rozsudok z 12. januára 2023, *RegioJet* (C-57/21, EU:C:2023:6, bod 50), a rozsudok *ASG 2* (bod 85).

²⁸ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci *Stichting Cartel Compensation a Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:373, bod 95).

²⁹ CARO DE SOUSA, P.: c. d., s. 27.

49. V tomto prípade z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že CP podal žalobu o náhradu škody na vnútroštátny súd po prijatí rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. CP sa vo svojej žalobe odvoláva na skutkový stav zistený týmto orgánom, ktorý preskúmal príslušný vnútroštátny súd. Z toho vyplýva, že analýza spôsobu stanovenia *dies a quo* podľa článku 101 ZFEÚ by sa so zreteľom na zásadu efektivity mala zameriavať len na situácie, keď poškodená osoba podáva následnú žalobu, v ktorej sa opiera o skutočnosti zistené vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže.

3. Je možné priamo prebrať riešenie z rozsudku Heureka?

50. Na stanovenie *dies a quo* premlčacej lehoty pri následných žalobách o náhradu škody je podľa druhej podmienky potrebné preukázať, že poškodená osoba má vedomosť o informáciách potrebných na podanie žaloby o náhradu škody (subjektívny prvok)³⁰.

51. Na tento účel sa v tejto časti návrhov budem zaoberať otázkou, v akej okamihu možno považovať poškodenú osobu, ktorá podáva následnú žalobu na základe rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, za osobu, ktorá má dostatočné vedomosti o informáciách potrebných na podanie žaloby o náhradu škody, t. j. najmä informácie o totožnosti páchatelov predmetného porušenia, jeho presnom trvaní a výrobkoch, ktorých sa toto porušenie týka, na účely začiatku plynutia premlčacej lehoty. S cieľom odpovedať na túto otázku budem okrem iného skúmať, či rozsudok Súdneho dvora vo veci Heureka, ktorý sa týkal právnych dôsledkov prisudzovaných rozhodnutiam Komisie, možno *mutatis mutandis* uplatňovať na rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ako je rozhodnutie vo veci samej.

52. Je pravda, že nedávny rozsudok veľkej komory vo veci Heureka je syntézou predchádzajúcej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa požiadaviek súvisiacich s *dies a quo* premlčacej lehoty pre následnú žalobu. Táto syntéza je však postavená na právnej charakteristike súvislosti, ktorá existuje medzi vedomosťou poškodenej osoby o potrebných informáciách na jednej strane a aktom inštitúcie Európskej únie (t. j. rozhodnutím Komisie) na strane druhej.

53. Oproti tomu bola v tomto prípade následná žaloba o náhradu škody podaná na základe rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré nebolo uverejnené vo vnútroštátnom úradnom vestníku, ale na webovej stránke tohto orgánu, a bolo predmetom viacerých žalôb o neplatnosť (inými slovami, ešte sa nestalo „konečným“).

54. Preto je potrebné posúdiť, či rozsudok Heureka, ktorý sa týka účinkov uverejnenia zhrnutia rozhodnutia Komisie, v ktorom sa konštatuje porušenie v danej veci, v úradnom vestníku na *dies a quo* premlčacej lehoty, možno preniesť na prejednávajúcu vec.

55. V najnovšom rozsudku v tejto línii judikatúry, teda v rozsudku Heureka, Súdny dvor v podstate rozhodol, že „bez ohľadu na to, či sa predmetné rozhodnutie Komisie stalo konečným alebo nie, treba konštatovať, že za predpokladu, že dotknuté porušenie bolo ukončené, možno odo dňa uverejnenia zhrnutia tohto rozhodnutia v [úradnom vestníku] v zásade dôvodne predpokladať, že poškodená osoba má k dispozícii všetky informácie potrebné na to, aby mohla v primeranej lehote podať žalobu o náhradu škody“³¹.

³⁰ Rozsudok Heureka (bod 55 a citovaná judikatúra).

³¹ Rozsudok Heureka (bod 78).

56. Súdny dvor pri vyvodzovaní tohto záveru vychádzal z niekoľko rôznych argumentov: i) uverejnenie zhrnutia rozhodnutí Komisie v úradnom vestníku; ii) prezumpcia zákonnosti rozhodnutí Komisie³² a iii) ich záväznosť pre vnútroštátne súdy, ako sa stanovuje v nariadení č. 1/2003³³. V tejto súvislosti Súdny dvor dáva do protikladu záväznosť rozhodnutí Komisie a „[rozhodnutí] vnútroštátnych orgánov hospodárskej súťaže, [ktorým sa pripisuje dôkazná hodnota] len vtedy, ak sú konečné“³⁴. Súdny dvor sa takisto opiera o dostatočnosť potrebných informácií obsiahnutých v predmetnom rozhodnutí. Z toho vyplýva, že podmienka týkajúca sa vedomosti poškodenej osoby má primárne dve strany. Na jednej strane musí mať poškodená osoba informácie *potrebné na to, aby bolo možné* podať žalobu o náhradu škody, vrátane informácií týkajúcich sa totožnosti páchatela, existencie porušenia a informácií potrebných na určenie škody utrpenej v dôsledku dotknutého porušenia. Na druhej strane dokument obsahujúci takéto informácie musí mať konkrétne právne účinky pre podniky, ktoré sa zúčastnili na karteli, a pre poškodené strany, ako aj pre vnútroštátny súd, na ktorý sa podáva žaloba o náhradu škody.

57. Na základe toho Súdny dvor v rozsudku Heureka takisto zdôraznil, že „nemožno vylúčiť, že osoba poškodená porušením práva hospodárskej súťaže môže získať informácie nevyhnutné na podanie žaloby o náhradu škody oveľa skôr, ako sa v [úradnom vestníku] uverejní zhrnutie rozhodnutia Komisie“³⁵.

58. V prejednávanej veci však nejde o taký prípad.

59. Z toho vyplýva, že je potrebné určiť, v akom okamihu mohla mať poškodená osoba k dispozícii informácie: a) ktoré postačujú na podanie žaloby o náhradu škody a ktoré najlepšie slúžia cieľom práva hospodárskej súťaže Únie vrátane práva na náhradu utrpenej škody; b) ktoré požívajú prezumpciu zákonnosti, čím zodpovedajú požiadavkám právnej istoty a zásady efektivity, a c) ktoré majú pred vnútroštátnymi súdmi dôkaznú hodnotu podobnú tej, ktorú normotvorca Únie prisudzuje rozhodnutiam Komisie.

a) Informácie, ktoré postačujú na podanie žaloby o náhradu škody a ktoré najlepšie slúžia cieľom práva hospodárskej súťaže Únie vrátane práva na náhradu spôsobenej škody

60. Ako už Súdny dvor upozornil, „spory týkajúce sa porušení pravidiel práva hospodárskej súťaže sa v zásade vyznačujú informačnou asymetriou v neprospech poškodenej osoby, v dôsledku ktorej poškodená osoba má ťažší prístup k informáciám, než majú orgány hospodárskej súťaže pri získavaní informácií potrebných na výkon ich právomocí pri uplatňovaní práva hospodárskej súťaže“³⁶.

61. Na účely súkromnoprávných žalôb tieto informácie postačujú na to, „že poškodená osoba získa informácie... [zahŕňajúce] [predovšetkým] existenciu porušenia práva hospodárskej súťaže, existenciu škody, príčinnú súvislosť medzi touto škodou a porušením, ako aj totožnosť porušiteľa“³⁷.

³² Rozsudok Heureka (bod 73).

³³ Nariadenie Rady zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

³⁴ Rozsudok Heureka (bod 74).

³⁵ Tamže (bod 70 a citovaná judikatúra).

³⁶ Rozsudok Heureka (bod 57).

³⁷ Rozsudok Heureka (bod 64).

62. Pri podaní žaloby na vnútroštátnom súde môže poškodená osoba získať potrebné informácie, ktoré zhromaždil vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže, od okamihu, keď bolo jeho rozhodnutie sprístupnené, bez ohľadu na prostriedky použité na jeho uverejnenie. Treba však mať na pamäti, že ak sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže ešte nestalo konečným a je predmetom opravného prostriedku na príslušných súdoch, skutočnosti a účasť na údajnom konaní budú sporné. Ako uviedla španielska vláda na pojednávaní, v súlade so španielskym právom sa skutočnosti charakterizujúce existenciu porušenia práva hospodárskej súťaže, existenciu škody, príčinnú súvislosť medzi danou škodou a daným porušením, ako aj totožnosť porušovateľa alebo porušovateľov môžu po súdnom preskúmaní nevyhnutne zmeniť. Pokiaľ teda rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže nie je konečné, poškodená osoba nemá úplné informácie o všetkých prvkoch, ktoré umožňujú podať následnú žalobu o náhradu škody.

63. Podľa môjho názoru nedostatok úplných a dôveryhodných informácií vyvoláva dva rizikové faktory. Po prvé vo veci, ako je vec sama, je poškodená osoba v podstate nútená žiadať o pozastavenie alebo prerušenie premlčacej lehoty, kým čaká na to, že sa súdne preskúmanie rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným, čo je, ako bolo potvrdené na pojednávaní, nákladné a časovo náročné.³⁸ Po druhé poškodená osoba riskuje, že v prípade neúspechu alebo čiastočného neúspechu bude povinná uhradiť trovy konania v dôsledku zmien, ktoré prinieslo súdne preskúmanie. To by mohlo poškodené strany odrádzať od podávania súkromnoprávných žalôb a narušiť plnú účinnosť článku 101 ZFEÚ, a najmä praktický účinok zákazu stanoveného v jeho odseku 1.³⁹

64. Zo španielskej vnútroštátnej judikatúry (Audiencia Nacional)⁴⁰ vyplýva, že pre osoby poškodené takýmto protisúťažným správaním (teda najmä pre spotrebiteľov) znamená podanie žaloby pred tým, ako sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným, „riziko automatického neúspechu podaných žalôb“ v prípade zrušenia rozhodnutia, čo má za následok, že súd zaviazne poškodené strany na náhradu trov konania. V tomto smere Súdny dvor v rozsudku Tráficos Manuel Ferrer rozhodol, že ak je žalobca čiastočne neúspešný, „môže mu byť dôvodne uložené, aby znášal svoje vlastné trovy konania alebo aspoň časť týchto trov konania, ako aj časť spoločných trov konania“⁴¹.

65. Okrem toho sa v uznesení o predložení veci uvádza judikatúra Audiencia Provincial de Madrid (Odvolací súd Madrid, Španielsko)⁴², podľa ktorej sa premlčacie lehoty majú vykladať reštriktívne, pretože nie sú založené na zásadách prísnej spravodlivosti, ale na zásadách právnej

³⁸ CP na pojednávaní tvrdil, že ak by musel prerušiť plynutie premlčacej lehoty zasielaním mimosúdnych žalôb od roku 2015 do roku 2021, musel by vynaložiť celkovo 4 800 eur na zasielanie formálnych oznámení, jedno na každého porušovateľa ročne, aby sa domohol náhrady škody vo výške len 1 400 eur. Okrem toho by musel zaplatiť výdavky na advokáta, ktoré nie sú vymáhateľné na súde. Poškodená osoba by tak v konečnom dôsledku musela vynaložiť sumu, ktorá je oveľa vyššia ako náhrada škody, na ktorú má nárok, a to ešte pred podaním žaloby o náhradu škody.

³⁹ Pozri rozsudok ASG 2 (body 61 a 63, citované v bodoch 33 a 34 vyššie).

⁴⁰ Citovanej v GUERRA HENRÍQUEZ, L., AQUILUÉ BORAU, S.: *El dies a quo del plazo de prescripción en los procedimientos civiles de reclamación de daños derivados de infracciones del derecho de la competencia: práctica reciente. Actualidad Jurídica Uría Menéndez*, č. 65, október 2024, s. 159. Pozri aj rozsudok Audiencia Provincial de Madrid (Odvolací súd Madrid) z 11. júna 2024, ktorý rozhodol, že *dies a quo* nemožno stanoviť skôr, ako sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným, k čomu dôjde až po tom, ako každý porušovateľ vyčerpá všetky opravné prostriedky.

⁴¹ Za predpokladu, že vznik týchto nákladov možno pripísať žalobcovi, napríklad v dôsledku skutočnosti, že žalobca uplatnil nadmerné nároky, alebo v dôsledku spôsobu, akým žalobca viedol súdny spor. Rozsudok zo 16. februára 2023, Tráficos Manuel Ferrer (C-312/21, EU:C:2023:99, bod 47).

⁴² Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania, s. 13 pôvodnej jazykovej verzie, kde sa cituje rozsudok 528/2013 zo 4. septembra 2013. Odkazujem aj na rozsudok Juzgado Mercantil n° 2 de Madrid (Obchodný súd č. 2, Madrid, Španielsko) z 9. júna 2020, podľa ktorého si *dies a quo* vyžaduje „plnú spôsobilosť viesť spor“ a „úplnú znalosť konečného rozsahu škody“, ktorá nastane až vtedy, keď sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným.

istoty a predpoklade, že účastník konania sa vzdal práva podať žalobu. Podľa tejto judikatúry si preto *zásada náhrady škody vyžaduje znalosť celého rozsahu škody*. Preto by sa mala urobiť paralela s prípadmi ujmy na zdraví, kde takáto znalosť nevzniká v okamihu, keď došlo k ujme na zdraví, ale až po stabilizácii ujmy na zdraví a po úplnom určení následkov ujmy na zdraví.

66. Súdny dvor pritom rozhodol, že poškodená osoba má všetky informácie na podanie žaloby „bez ohľadu na to, či sa predmetné rozhodnutie Komisie stalo konečným“⁴³. Súdny dvor teda nevyžadoval, že škoda musí byť známa v plnom rozsahu, aby sa vyrovnala asymetria vedomostí poškodenej osoby a porušovateľa. Súdny dvor sa namiesto toho opieral o iný vyvažovací faktor, a to právne dôsledky, ktoré vyvoláva akt inštitúcie Únie.

67. V dôsledku toho zastávam názor, že na účely následných žalôb má poškodená osoba právo podať žalobu nie na základe akéhokoľvek úradného dokumentu, ktorý obsahuje príslušné informácie, ale len vtedy, ak sa môže odvolávať na rozhodnutie, ktoré je spôsobilé vyvolať konkrétne právne účinky. Až v tomto okamihu by sa mal stanoviť *dies a quo* premlčacej lehoty. Inými slovami, v záujme kompenzácie dôsledkov asymetrie informácií a vzhľadom na zásadu efektivity by poškodená osoba mala mať k dispozícii informácie, ktoré síce nie sú úplné, ale sú spoľahlivé a slúžia účelu právnej istoty.

b) Informácie, ktoré požívajú prezumpciu zákonnosti a ktoré tak zodpovedajú požiadavkám právnej istoty a zásady efektivity

68. Akty inštitúcií Únie v zásade požívajú prezumpciu zákonnosti, a preto „majú právne účinky dovtedy, kým neboli zrušené alebo derogované“. Preto [všetky subjekty] práva Únie [musia] uznať plnú účinnosť uvedených aktov, kým [súdy Únie nekonštatujú] ich protiprávnosť“. Takisto musia „rešpektovať ich vykonateľnosť, kým [súd Únie] nerozhodne o odklade ich výkonu“⁴⁴.

69. Zároveň podľa vnútroštátneho súdu sudca, ktorý rozhoduje o žalobe o náhradu škody podanej v nadväznosti na rozhodnutie CNMC, ktoré sa ešte nestalo konečným, pretože je predmetom žaloby o neplatnosť, *nemôže byť podľa vnútroštátnej právnej úpravy viazaný konštatovaním existencie dotknutého porušenia, až kým sa toto rozhodnutie stane konečným*. Z toho vyplýva, že akt Únie (rozhodnutie Komisie) a rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže majú – kým sa tieto akty nestanú konečnými – rozdielne právne účinky, ktoré nie sú zanedbateľné.

70. Súdny dvor sa vo svojej judikatúre už zaoberal účinkami rozhodnutí vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, v ktorých sa konštatuje porušenie pravidiel hospodárskej súťaže a *ktoré sa stali konečnými* po súdnom preskúmaní, na následné žaloby o náhradu škody.

71. Z bodov 62 a 63 rozsudku Repsol Comercial de Productos Petrolíferos⁴⁵ v podstate vyplýva, že ak vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže vydal rozhodnutie, v ktorom konštatoval porušenie pravidiel hospodárskej súťaže a ktoré sa stalo konečným po súdnom preskúmaní, a ak sa článok 9 smernice 2014/104, v ktorom sa upravujú záväzné účinky takýchto rozhodnutí, neuplatňuje z hľadiska *ratione temporis*, predpokladá sa, že toto rozhodnutie je platné na účely žaloby o náhradu škody týkajúcej sa toho istého porušenia, kým žalovaný nepredloží dôkaz o opaku.

⁴³ Rozsudok Heureka (bod 78).

⁴⁴ Rozsudok Heureka (bod 73). Pozri aj bod 77.

⁴⁵ Rozsudok z 20. apríla 2023 (C-25/21, EU:C:2023:298).

72. Takýto predpoklad sa nevzťahuje na veci, ako je vec sama, v ktorých rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže síce bolo uverejnené na webovej stránke tohto orgánu, ale ešte sa nestalo konečným. Zdá sa totiž, že v takýchto veciach môže toto rozhodnutie slúžiť len ako informácia o existencii dotknutého porušenia, pretože nemá záväzný účinok pre vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba o náhradu škody.⁴⁶

73. Vzhľadom na to, že pôsobnosť rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže sa môže v priebehu súdneho konania podstatne zmeniť a podľa vnútroštátneho súdu závery o existencii porušenia uvedené v tomto rozhodnutí nie sú pre vnútroštátny súd záväzné, kým sa toto rozhodnutie stane konečným,⁴⁷ až „záverečná fáza presadzovania článku 101 ZFEÚ verejnoprávnymi prostriedkami“⁴⁸ má vlastnosti, ktoré „[umožňujú] jasne, presne a transparentne stanoviť okamih, od ktorého začína plynúť premlčacia lehota tak pre podniky, ktoré sa zúčastnili na karteli, ako aj pre poškodené osoby“⁴⁹. Podľa môjho názoru by akékoľvek iné riešenie postavilo poškodenú osobu do podstatne nevýhodnejšej pozície, než je pozícia porušovateľa alebo porušovateľov, a to tým viac v prípadoch, keď je dĺžka premlčacej lehoty príliš krátka v porovnaní s obvyklým časom potrebným na súdne preskúmanie rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže.⁵⁰

74. Ako zdôraznil generálny advokát Jääskinen, „je dôležité zohľadniť článok 19 ods. 1 ZEÚ, a to do tej miery, v akej poskytuje dodatočnú záruku dodržiavania zásady efektivity. Podľa článku 19 ods. 1 sú členské štáty povinné stanoviť prostriedky nápravy v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie... potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany“. Inými slovami, zdá sa, že vzhľadom na toto ustanovenie Zmluvy si kritérium účinnej súdnej ochrany práv vyplývajúcich z práva Únie vyžaduje viac než len klasické ustanovenie odkazujúce na praktickú nemožnosť alebo neprimerané sťaženie. Podľa môjho názoru to znamená, že vnútroštátne opravné prostriedky musia byť *dostupné, rýchle a primerane efektívne z hľadiska nákladov*“⁵¹.

75. V tejto súvislosti – a tiež vzhľadom na skutočnosť, že premlčacie lehoty predstavujú obmedzenie práv poškodených strán, a preto sa musia vykladať spôsobom, ktorým sa zabezpečí požadovaná dostupnosť, rýchlosť a nákladová efektívnosť – by mal Súdny dvor uprednostniť riešenie, ktoré je priaznivé pre zásadu *pro actione*.

76. Vzhľadom na to je takisto dôležité snažiť sa o vyváženie záujmov poškodenej osoby so záujmami ostatných účastníkov konania o náhradu škody. Z informácií obsiahnutých v spise predloženom Súdnemu dvoru vyplýva, že podľa článku 90 ods. 3 zákona č. 39/2015 o spoločnom správnom konaní orgánov verejnej moci⁵² sa vykonateľnosť rozhodnutí CNMC automaticky pozastavuje od okamihu, keď dotknutá poškodená osoba vyjadrí úmysel podať žalobu proti takýmto rozhodnutiam – až do doby, kým sa príslušné rozhodnutie stane konečným. Súd by mohol pozastavenie zrušiť len na základe výslovného rozhodnutia v konaní o predbežnom opatrení.

⁴⁶ Ako na účely poskytnutia príkladu na pojednávaní uviedol CP, približne 60 % rozhodnutí CNMC vydaných v roku 2015 bolo zrušených preskúmacími súdmi.

⁴⁷ Pozri bod 69 vyššie.

⁴⁸ Pozri analogicky návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Rantos vo veci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2021:884, bod 123).

⁴⁹ Pozri analogicky návrhy, ktoré predložil generálny advokát Rantos vo veci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2021:884, bod 123. Pozri tiež bod 122).

⁵⁰ Pozri body 79 až 82 vyššie.

⁵¹ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci Donau Chemie a i. [C-536/11, EU:C:2013:67, bod 47 (kurzívou zvýraznila generálna advokátka)].

⁵² Ley 39/2015 del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas, z 1. októbra 2015, BOE č. 236, z 2. októbra 2015, s. 89343.

77. Hoci možno namietajú, že riešenie, podľa ktorého *dies a quo* nastáva až po tom, ako sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným, predlžuje obdobie neistoty a oddaľuje konečné riešenie žaloby o náhradu škody, z uvedených informácií je zrejmé, že toto oddaľovanie priamo súvisí so súdnym preskúmaním rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Počas tohto preskúmania sa pozastaví postavenie dotknutého podniku a v tomto ohľade môže byť pre obhajobu porušovateľa v žalobe o náhradu škody výhodné počkať, kým sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným. V každom prípade by definitívna povaha postavenia porušovateľa dopĺňala účinné uplatňovanie zásady právnej istoty.

78. Z toho vyplýva, že *dies a quo* premlčacej lehoty, ktorý je stanovený na deň, kedy sa rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže stane konečným, je priaznivejší pre právnu istotu a zásadu efektivity žalôb o náhradu škody a v zásade je toto riešenie výhodné pre žalobcov aj žalovaných. V skutočnosti je potrebné zdôrazniť, že práve právna istota je účelom stanovenia premlčacích lehôt.

79. Komisia vo svojich pripomienkach tvrdí, že začiatok plynutia premlčacej lehoty buď i) v okamihu uverejnenia rozhodnutia CNMC, aj keď sa proti nemu podal opravný prostriedok a ešte nie je konečné, alebo ii) v okamihu, keď sa toto rozhodnutie stalo konečným, môže spĺňať požiadavky stanovené právom Únie.

80. Na základe svojej analýzy uvedenej vyššie sa domnievam, že riešenie uvedené v bode i) predstavuje riziko ohrozenia cieľov článku 101 ZFEÚ a zásady efektivity, pokiaľ ide o úspešné fungovanie presadzovania súkromnoprávnymi prostriedkami v Únii.

81. Ak by sa uplatnilo toto riešenie, *dies a quo* by sa stanovilo ku dňu uverejnenia rozhodnutia CNMC na jej webovej stránke (15. septembra 2015). Jednoročná premlčacia lehota, ktorá sa v tom čase uplatňovala v Španielsku, by začala plynúť a uplynula by pred skutočným dátumom prebratia smernice 2014/104 (27. decembra 2016). To by znamenalo, že článok 10 tejto smernice, v ktorom sa stanovujú pravidlá premlčania, by sa vo veci samej neuplatňoval a poškodená osoba by sa nemohla dovoliavať predĺženej päťročnej premlčacej lehoty stanovenej v článku 10 ods. 3 tejto smernice.

82. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že „ak je premlčacia lehota, ktorá začína plynúť pred skončením konania, na ktorého základe vydá vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž alebo odvolací orgán konečné rozhodnutie, príliš krátka v porovnaní s dĺžkou týchto konaní a ak ju nemožno počas týchto konaní pozastaviť alebo prerušiť, nie je vylúčené, že táto premlčacia lehota uplynie pred skončením týchto konaní. V tomto prípade by žiadna osoba, ktorá utrpela škodu, nemohla na základe konečného rozhodnutia, ktorým bolo konštatované porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, podať žalobu“⁵³.

83. Vnútroštátny súd a Nissan vzniesli návrh na prerušenie konania o žalobe.⁵⁴ Domnievam sa však, že táto možnosť sa v tomto prípade nezdá byť rozhodujúca, keďže nie je automatická, musí o ňu požiadať žalobca a je spojená s platením rôznych poplatkov. Okrem toho má súd priestor na voľné uváženie, ktorý mu umožňuje rozhodnúť, či prerušiť konanie alebo nie. Chcela by som zdôrazniť, že návrh na pozastavenie žaloby o náhradu škody možno *podať až po podaní žaloby*, z čoho vyplýva, že žaloba musí byť predovšetkým podaná v rámci premlčacej lehoty. Z toho

⁵³ Rozsudok Cogeco (bod 52).

⁵⁴ Nissan tvrdí, že podľa španielskeho práva nič nebránilo poškodeným stranám prerušiť alebo pozastaviť plynutie premlčacej lehoty „*sine die*“ alebo „*in aeternum*“.

vyplýva, ako tvrdili CP a španielska vláda, že prerušenie konania o žalobe sa v tomto kontexte nezdá byť vhodným riešením z hľadiska právnej istoty a potreby, aby vnútroštátne opravné prostriedky boli „dostupné, rýchle a primerane nákladovo efektívne“⁵⁵. Takéto riešenie navyše nezohľadňuje skutočnosť, že podanie žaloby o náhradu škody si v zásade vyžaduje komplexnú skutkovú a ekonomickú analýzu, ktorá si spravidla vyžaduje určitý čas.⁵⁶

84. Z toho vyplýva, že výklad v tom zmysle, že *dies a quo* nastáva dňom, kedy sa rozhodnutie CNMC stane konečným, je jediný, ktorý spĺňa požiadavky zásad právnej istoty a efektivity následných žalôb o náhradu škody.

c) Informácie, ktoré majú pred vnútroštátnymi súdmi dôkaznú hodnotu podobnú tej, ktorú normotvorca Únie prisudzuje rozhodnutiam Komisie

85. Na úvod je potrebné poznamenať, že na účely žalôb o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže Únie normotvorca Únie jednoznačne pripisuje rozhodnutiam Komisie inú dôkaznú hodnotu ako rozhodnutiam vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o vnútroštátne súdy.

86. V rozsudku Heureka (bod 74) sa jasne poukazuje na rozdielne právne režimy uplatniteľné na rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže na jednej strane a rozhodnutia Európskej komisie na strane druhej: „Podľa článku 16 ods. 1 prvej vety nariadenia č. 1/2003 konkrétne platí, že ak vnútroštátne súdy rozhodujú o dohodách, rozhodnutiach alebo postupoch podľa článkov 101 alebo 102 ZFEÚ, ktoré sú už predmetom rozhodnutia Komisie, nemôžu prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím prijatým Komisiou. Tento článok 16 ods. 1 pritom nestanovuje, že vnútroštátny súd musí postupovať v súlade s rozhodnutím Komisie len vtedy, ak je konečné. V tomto ohľade sa uvedený článok 16 líši od článku 9 smernice 2014/104^[57], ktorý priznáva dôkaznú hodnotu rozhodnutiam vnútroštátnych orgánov hospodárskej súťaže len vtedy, ak sú konečné. Tento rozdiel medzi týmito dvoma ustanoveniami je odôvodnený záväznosťou rozhodnutí inštitúcií Únie“ (kurzívou zvýraznila generálna advokátka), ako aj prednosťou práva Únie.⁵⁸

87. Ako generálna advokátka Kokott vysvetlila vo veci Cogeco⁵⁹, „pred uplatniteľnosťou článku 9 smernice 2014/104 mali podľa práva Únie záväzný účinok v konaniach pred vnútroštátnymi súdmi iba rozhodnutia Európskej komisie. Tento osobitný záväzný účinok, ktorý vyplýva z článku 16 ods. 1 nariadenia č. 1/2003, ako aj z judikatúry Masterfoods^[60], je odôvodniteľný kľúčovou úlohou Komisie pri tvorbe politiky hospodárskej súťaže na európskom vnútornom trhu a napokon aj prednosťou práva Únie, ako aj záväznosťou uznesení inštitúcií Únie. Nemožno ho rovnako rozšíriť aj na rozhodnutia vnútroštátnych orgánov hospodárskej súťaže, ibaže to výslovne stanoví normotvorca Únie, ako to urobil pre budúcnosť s článkom 9 smernice 2014/104“.

⁵⁵ Pozri bod 74 vyššie.

⁵⁶ Pozri bod 40 vyššie.

⁵⁷ Podľa článku 9 ods. 1 „členské štáty zabezpečia, aby sa porušenie práva hospodárskej súťaže konštatované v konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže alebo preskúmacieho súdu považovalo za nevyvrátiteľne preukázané na účely žalôb o náhradu škody podaných na ich vnútroštátne súdy podľa článku 101 alebo 102 ZFEÚ alebo podľa vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže“.

⁵⁸ Pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Heureka Group (Online porovnávače cien) (C-605/21, EU:C:2023:695, body 59 a 60).

⁵⁹ Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 96).

⁶⁰ Rozsudok zo 14. decembra 2000, Masterfoods a HB (C-344/98, EU:C:2000:689, najmä bod 52 v spojení s bodmi 46 a 49).

88. Uvedenú úvahu ilustruje aj skutočnosť, že v prípade rozhodnutí Komisie je pokuta uložená porušovateľovi a ten je povinný ju zaplatiť okamžite, zatiaľ čo z informácií v spise predloženom Súdnemu dvoru vyplýva, že v prípade rozhodnutí CNMC sa pokuty vo všeobecnosti platia až po konečnom potvrdení sankcie vnútroštátnym súdom.⁶¹

89. Z toho vyplýva, že medzi okolnosťami veci, ktoré viedli k rozsudku Heureka, a touto vecou je zjavný rozdiel. Okrem toho tieto rozdiely nie sú len formálne, ale podstatné a majú vplyv na podstatu práv dotknutých strán.

90. Vzhľadom na skutočnosť, že podľa nariadenia č. 1/2003 sa musia pri vnútroštátnom aj európskom presadzovaní práv hospodárskej súťaže Únie zabezpečiť rovnaké podmienky pre dotknuté strany, vyzývam Súdny dvor, aby v tomto prípade zaujal prístup, ktorý je inšpirovaný duchom rozsudku Heureka, ale na rozdiel od prístupu Komisie nie takým, ktorý by tento prístup jednoducho „skopíroval a vložil“ do tohto prípadu. To platí *a fortiori* z dôvodu informačnej asymetrie⁶², ktorá je v neprospech poškodenej strany, a preto by sa situácia poškodených osôb nemala ďalej zhoršovať v následných žalobách, ktoré sú založené na rozhodnutiach vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v porovnaní so žalobami založenými na rozhodnutiach Komisie.

91. Napokon by sa mala riešiť otázka *uverejňovania informácií*.

92. Pokiaľ ide o prvok „uverejnenia“ rozhodnutia na webovej stránke CNMC, z dokumentov predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že podľa španielskeho práva uverejnenie na tejto webovej stránke nie je podmienkou právnej efektívnosti alebo platnosti rozhodnutia a nie je právnym prostriedkom uverejnenia tohto rozhodnutia podľa španielskeho práva.

93. Ako uviedla španielska vláda, nemožno na účely stanovenia *dies a quo* premlčacej lehoty považovať uverejnenie rozhodnutia CNMC na oficiálnej webovej stránke za totožné s uverejnením zhrnutia rozhodnutia Komisie v úradnom vestníku. Z informácií v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že: i) webová stránka CNMC nie je oficiálnym vládny vestníkom podobným úradnému vestníku a uverejnenie rozhodnutí vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže nie je podľa platného vnútroštátneho práva právnou požiadavkou na ich účinnosť alebo platnosť; ii) vo veci samej bolo rozhodnutie CNMC jednotlivo oznámené dotknutým osobám v rámci sankčného konania, a práve od týchto oznámení závisia právne účinky rozhodnutia vo vzťahu k týmto osobám, a nie od uverejnenia na webovej stránke.⁶³

94. Je pravda, že vnútroštátny súd by sa mohol domnievať, že uverejnenie rozhodnutia na webovej stránke CNMC sa javí ako dostatočné na to, aby poškodené osoby získali informácie potrebné na podanie žaloby o náhradu škody. Z predchádzajúcich úvah však vyplýva, že vzhľadom na rozdiely vo vzťahu k právnym účinkom oficiálneho uverejnenia (v úradnom vestníku alebo vnútroštátnom úradnom vestníku) na jednej strane a informatívneho uverejnenia (webová stránka vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže) na strane druhej by sa *dies a quo* malo stanoviť až vtedy, keď bude mať rozhodnutie dôkaznú hodnotu pred vnútroštátnymi súdmi, ktorá je, povedzme, podobná tej, ktorú normotvorca Únie pripisuje rozhodnutiam Komisie, teda keď sa rozhodnutie CNMC stane konečným.

⁶¹ Dôvodom je najmä skutočnosť, že vykonateľnosť rozhodnutí CNMC sa automaticky pozastavuje, keď porušovateľ vyjadrí želanie podať opravný prostriedok. CP zašiel až tak ďaleko, že tvrdil, že v Španielsku väčšina podnikov ani nestanovuje výšku pokuty, kým sa rozhodnutie CNMC stane konečným.

⁶² Pozri bod 40 a poznámku pod čiarou 23 vyššie.

⁶³ Tieto informácie predložila španielska vláda počas pojednávania v odpovedi na otázku Súdneho dvora.

4. *Odpoveď na prvú, druhú a tretiu prejudiciálnu otázku*

95. Vzhľadom na uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na druhú a tretiu otázku v tom zmysle, že článok 101 ZFEÚ a zásada efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ako ju vykladajú príslušné vnútroštátne súdy, v ktorej sa stanovuje, že premlčacia lehota – uplatniteľná na žaloby o náhradu škody z dôvodu porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže Únie, ktoré sa konštatovalo v rozhodnutí vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže (následná žaloba o náhradu škody) – začne plynúť najskôr v deň, keď sa dané rozhodnutie stane konečným, prípadne po jeho potvrdení príslušnými vnútroštátnymi súdmi.

V. **Návrh**

96. Navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálne otázky, ktoré položil Juzgado de lo Mercantil n. 1 Zaragoza (Obchodný súd č. 1 Zaragoza), odpovedal takto:

Článok 101 ZFEÚ a zásada efektivity

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ako ju vykladajú príslušné vnútroštátne súdy, v ktorej sa stanovuje, že premlčacia lehota – uplatniteľná na žaloby o náhradu škody z dôvodu porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže Únie, ktoré sa konštatovalo v rozhodnutí vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže (následné žaloby o náhradu škody) – začne plynúť najskôr v deň, keď sa dané rozhodnutie stane konečným, prípadne po jeho potvrdení príslušnými vnútroštátnymi súdmi.